

“БДЖ – ПЪТНИЧЕСКИ ПРЕВОЗИ” ЕООД

ПОРЕДИЦА БЪЛГАРСКИ ВЛАДЕТЕЛИ

Цар Самуил

997 – 1014

Самуил е най-малкият брат от тъй наречените комитопули: Давид, Мойсей, Арон и Самуил – синове на ”велемощния” комит Никола. След падането на Източна България под византийска власт през 970 г. комитопулите стават фактически управители на България.

През 973-976 г. братята започват военни действия срещу Византия, но още в началото Давид е убит от скитащи власи, а Мойсей загива при обсадата на Сяр. След смъртта на византийския император Йоан Цимисхи през 976 г. от Константинопол избягват пленените Петрови синове Борис II и Роман. На границата Борис II е убит погрешка, а Роман благополучно е приет от Самуил и е обявен за български цар.

Цар Роман (977-991) се отдава на църковни дела. Фактически България е управлявана от Самуил като главен пълководец в борбата с Византия.

Още през 977 г. Самуил предприема походи в Тракия, Тесалея и Пелопонес, като освобождава българските земи, проявявайки изключителна упоритост и постоянство. От Лариса пренася мощите на Св. Ахил в специално построената църква на о-в „Свети Ахил” в Преспанското езеро и превръща Преспа в своя главна резиденция. Така за едно десетилетие Самуил успява да утвърди българската власт в западните части на Балканския полуостров.

Арон, който управлява Средец, влиза в споразумение с новия византийски император Василий II (976-1025), което трябвало да бъде скрепено с брак със сестрата на василевса, но бива излъган в надеждите си.

През 986 г. император Василий II предприема поход срещу България. Той достига Средец и го обсажда в продължение на 20 дни. Като не успява да превземе града, императорът се връща обратно през Ихтиманския проход. Войските на Самуил му устройват засада в местността Траянови врата. На 17 август 986 г. българите нанасят съкрушително поражение на византийците, унищожават голяма част от пехотата и цялата конница. Самият император едва се спасява с бягство.

Самуил научава за съглашателството на Арон с византийците. На 14 юни 987 г. изменникът е екзекутиран с цялото му семейство. Пощаден е само първородният му син Иван Владислав по застъпничеството на братовчед му Гаврил Радомир. В България остават да управляват цар Роман и Самуил, но главна роля има пълководецът.

През 989-991 г. Самуил освобождава Североизточна България, отвъддунавски територии и част от Тракия. Императорът пък превзема Скопие в 991 г., пленява цар Роман и го отвежда в Цариград.

Така след 991 г. Самуил става самовластен господар на България.

Той предприема походи на юг и югозапад. В 996 г. постига голяма победа пред стените на Солун и пленява Ашот – синът на местния управител.

Същата година Самуил навлиза дълбоко в Гърция и достига до Пелопонес, като приобщава местните славянски племена. На връщане при р. Сперхей се среща с войската на Никифор Уран. Византийците успяват да изненадат българския лагер и спечелват победа. Самуил е ранен, но благодарение на хитростта на своя син Гаврил Радомир двамата се спасяват, престорвайки се на мъртви на бойното поле.

През 997 г. плененият цар Роман умира в Цариград. Това дава право на Самуил да приеме короната като законен български владетел. Има основание да се предполага, че е потърсил признание на царското си достойнство от папата.

През 997-998 г. цар Самуил предприема голям поход по Адриатическото крайбрежие и покорява сръбските княжества. Пленява княза на Зета Иван Владимир и го оженва за дъщеря си Теодора-Косара. Другата си дъщеря Мирослава дава на Ашот Таронит и го прави управител на Драч. С династичен брак урежда и отношенията си с унгарците, като жени Гаврил Радомир за дъщерята на унгарския крал Геза. Така Самуил успява да установи българската власт до Адриатическото крайбрежие и Карпатите и да получи международно признание.

Недоволен от разширението и засилването на България, Василий II започва от 1001 г. поредица походи, решен окончателно да ликвидира българската държава. Войната се води с променлив успех. Самуил е принуден да защитава областите от Североизточна България до Драч. В продължение на 13 години императорът продължава да откъсва територии и да пролива българска кръв.

През 1014 г. българският владетел събира голяма войска, за да даде решително сражение на императора. Той съсредоточва войската си при р. Струма и изгражда силно укрепена преграда на мястото, откъдето ще минат византийците.

Решителната битка става на 29 юли 1014 г. при с. Ключ в подножието на планината Беласица. Византийците стигат до българското укрепление и срещат упорита съпротива. Василий II изпраща един отряд по обиколен път да удари българите в гръб. Войските на Самуил са притиснати от две страни. Ромеите успяват да пробият преградите да разгромят защитниците на прохода. Една част от войниците е избита, повечето попадат в плен. Цар Самуил е ранен, но с помощта на своя син Гаврил Радомир се качва на коня си и достига до крепостта Прилеп.

Престолонаследникът проявява мъжество и отблъсква един от елитните отряди на ромеите, като убива пълководеца Теофилакт, любимец на Василий II.

Тогава императорът извършва нечувана жестокост: нарежда да бъдат ослепи 15 000 пленници, като на всеки 100 души оставя по един с едно здраво око – да ги води. За това злодеяние Василий II получава прозвището "Българоубиец". Осакатената и изранена българска войска пристига при своя цар. При ужасния вид на своите войни Самуил получава сърдечен удар и след два дни умира – на 6 октомври 1014 г. Властта над българското царство е поета от сина му – Гаврил Радомир (1014-1015).

Гробът на цар Самуил е открит през 1969 г. в църквата "Св. Ахил" на острова със същото име в Преспанското езеро. Преспа е последната столица на Самуил.

Този български владетел се нарежда по величие и трагизъм до най-прославените ханове и царе. Този "непоколебим по сила и ненадминат по храброст мъж" – по определенията на византийските хронисти – успява в продължение на повече от 3 десетилетия да запази и утвърди българската власт в западните части на Балканския полуостров и да ги присъедини към

Тракия, Мизия и Отвъддунавска България. По времето на Самуил държавата отново достига и дори надминава размерите на Симеонова България.